

Evaluering av lektorprogrammet på MN våren 2016

Det har skjedd mange endringer i lektorprogrammet i de siste årene. Den viktigste årsaken til dette er at det kom egen rammeplan for utdanningen i 2013, som man startet å implementere fra kull14. Denne prosessen foregår fortsatt og først fra og med høsten 2018 vil alle kull følge ny studiemodell. I forbindelse med endringene som er gjort har det pågått en kontinuerlig evalueringsprosess: Hva fungerer bra i forrige modell som vi bør ta med oss videre? Hva kan gjøres bedre i ny modell? osv.

I rapporten inngår en del av de erfaringene og overveielserne som lærerutdanningsutvalget (LU) har gjort i den forbindelse. I tillegg baseres rapporten på hovedtrekk fra følgende

- Enkel spørreundersøkelse til alle lektorstudentene (våren 2016)
- Samtale med fagutvalget (FIL)
- Programsensorrapporter
- Studiebarometeret

Angående innføringen av ny rammeplan

Ny rammeplan og dens krav om 100 dager praksis (i motsetning til ca. 75 tidligere) har ført til en del endringer i programmet som ikke nødvendigvis var ønsket fra LU sin side. Det måtte også gjøres enkelte kompromisser pga. samkjøring med HF. Med utgangspunkt i dette har man forsøkt å lage et studieløp som er best mulig. Vi ser likevel en del utfordringer. Disse er tematisk omtalt nedenfor. Der er også tilbakemeldinger fra studentene behandlet.

Tall

Lektorprogrammet har hatt en positiv utvikling når det gjelder økte søkertall og redusert frafall

Søkertall – april:

Opptaksår	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Primærsøkere	78	69	62	36	36	25

Fullføring og frafall:

Opptaksår	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Reg på prg i FS	47 (42)	41 (36)	36 (32)	29 (24)	34 (27)	23 (21)
Aktive pr. mai 2016	37	31	25	15	18	1
Fullført pr. mai 2016				1	3	9
Byttet til adjunkt og fullført				1		

Tall i parentes er studenter som møtte ved studiestart og semesterregistrerte seg på programmet.

Kommentar angående frafall:

Lektorprogrammet har tidligere hatt stort frafall. Dette har blitt redusert i de senere årene. En viktig årsak er styrkingen av det sosiale miljøet. Lektorprogrammet har et svært aktivt og dyktig fagutvalg (felles for MN og HF) og de har mesteparten av æren for denne styrkingen. Fagutvalget fremheves som svært viktig for det sosiale miljøet av studentene både i samtaler med programsensor og i spørreundersøkelsen. Å gi fagutvalget støtte og gode vilkår er derfor en god investering også framover.

Stor søkning har også ført til at de som starter har bedre karakterer og da antageligvis bedre grunnlag for å fullføre studiet. Søkerne har i høyere grad kjennskap til programmet allerede ved studiestart i motsetning til i de første årene da flere sluttet fordi studiet ikke svarte til forventningene.

Noen av de som slutter på lektorprogrammet blir likevel lektorer.

F.eks. slutter enkelte etter 4. studieår, når de er ferdig med alle PPU-elementene og søker seg inn på et toårig masterprogram i stedet. Det gjøres f.eks. fordi de ønsker master innen andre fag/retninger enn det som er mulig i lektorprogrammet, f.eks. geofysikk, eller de ønsker å ta masteren et annet sted. Disse oppfatter vi ikke egentlig som frafalne, selv om de registreres som det.

Enkelte andre som hopper av, gjerne tidligere i studiet, tar etterpå PPU.

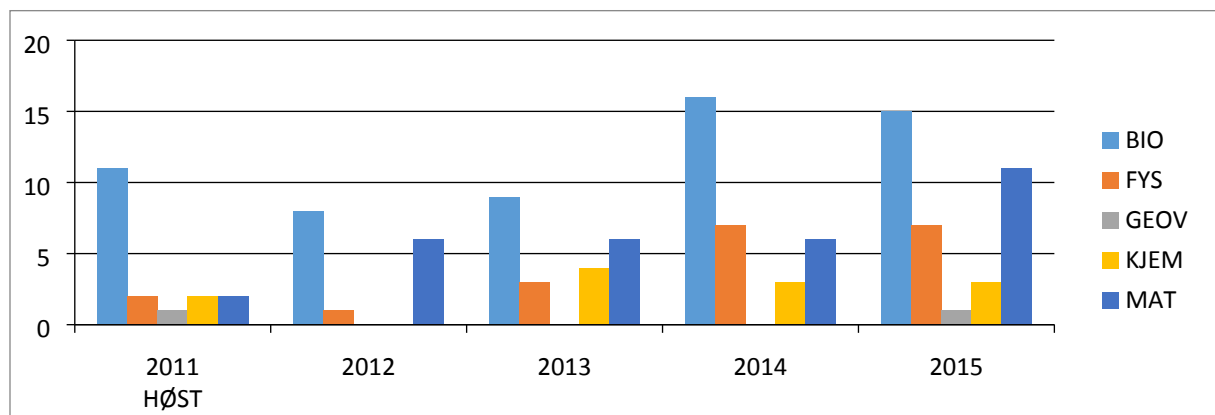
De siste tre årene har det blitt arrangert program møte i mai, der det bl.a. informeres om høstens emner og studentene møter noen av foreleserne. Vi har ikke noen tall på dette, men antageligvis kan dette virke preventivt mtp frafall mellom 1. og 2. studieår.

Når det gjelder fullføring på normert tid kommer lektorprogrammet nokså dårlig ut. Årsaken til dette er at lektorstudentene har mulighet til å utvide masteroppgaven fra 30 til 60 sp. Ca. 30 % benytter seg av dette. De tar gjerne også et semester til med fag slik at de fullfører som lektor med tilleggsutdanning. Disse bruker da 6 år, et mer enn normert tid, men det må jo sees på som positivt! Når det gjelder antall studenter som av andre grunner ikke fullfører på normert tid, skiller vi oss antageligvis ikke ut hverken i positiv eller negativ retning.

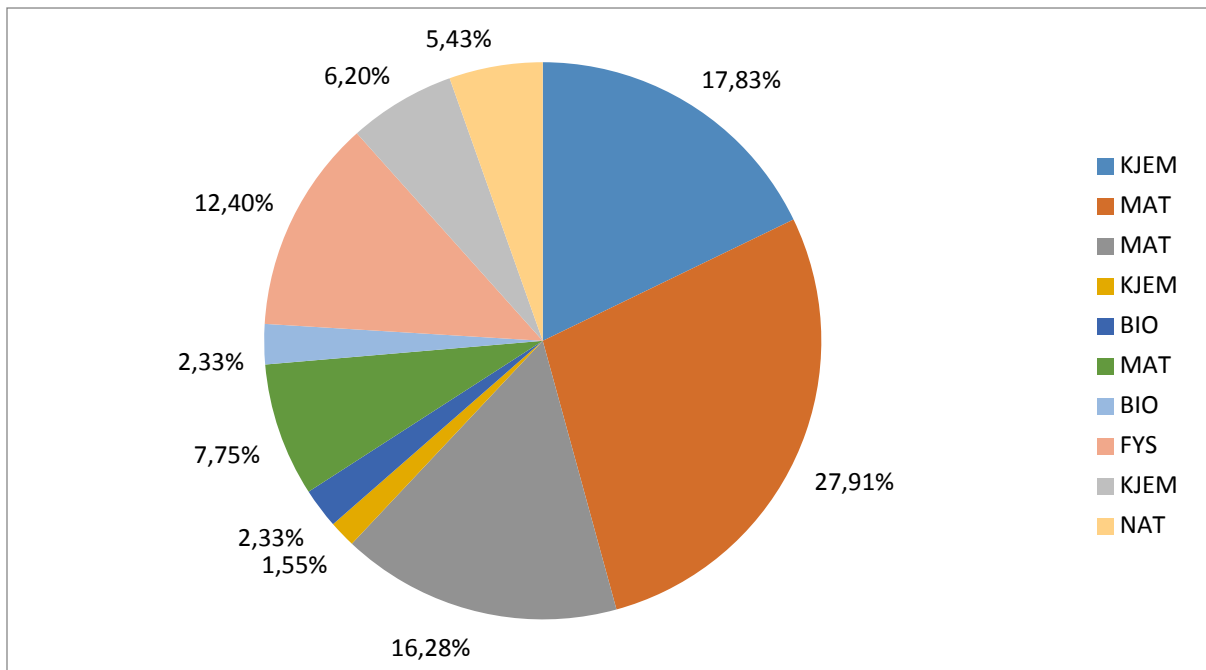
LU ser ikke grunn til å sette inn spesielle tiltak rettet mot rekruttering og frafall.

Fordeling på fag – aktive studenter

Studenter på lektorprogrammet velger et masterfag (fag 1) og et tilhørende undervisningsfag nr. 2 (fag 2). Biologi er det mest populære masterfaget. Tabellen nedenfor viser hva studentene som er aktive pr. mai 2016 har valgt som masterfag.

Biologi som fag 1 og matematikk som fag 2 er den mest populære kombinasjonen.

Kommentarer

Skjevfordeling på fag gir noen utfordringer. Biologi har i flere år vært det mest populære masterfaget. Samtidig er det ikke innen biologi, behovet for nye lærere er størst. En annen og viktigere side er at dette gir utfordringer knyttet til masteroppgaven og veiledningskapasitet. På lektorprogrammet kan studentene velge mellom en fagdidaktisk, skolerettet eller disiplinlig masteroppgave. Når det gjelder skolerettet og disiplinlig oppgave er nok veiledningskapasiteten god nok foreløpig, utfordringen er veiledningskapasitet i fagdidaktikk.

Hvis mange velger f.eks. biologi som masterfag og alle ønsker fagdidaktisk masteroppgave, har vi et stort problem, da det er kun en biologididaktiker. Tilsvarende bemanning er det på de andre instituttene (MI har flere fagdidaktikere, men der har man også erfaringsbasert master i matematikdidaktikk som binder opp mye veiledningskapasitet), så her må det gjøres noe. For biologididaktikk og matematikdidaktikk er dette allerede en utfordring og med økt antall studenter på lektorprogrammet vil kapasitetsproblemet øke.

Vi mener at lektorstudenter som ønsker å skrive en fagdidaktisk masteroppgave bør få anledning til det og ønsker å kunne tilby dem dette. En løsning der ikke alle lektorstudenter som ønsker det kan få ta en didaktisk masteroppgave, er lite ønskelig.

Kan man styre fordelingen på masterfag mer? Begrense hvor mange som kan få det enkelte fag som masterfag?

Vårt inntrykk er at studentene i stor grad har bestemt seg for hvilke to fag de vil velge før de starter på programmet. Hvis de etter at de har startet på UiB får vite at de ikke kan få plass på de fagene de ønsker, vil det nok bli en god del frafall. Et alternativ kan være at studentene også søker på masterfag gjennom Samordna opptak, ikke bare til programmet. Det vil være å foretrekke dersom man ønsker å styre studentenes fagvalg mer.

Skjevfordeling av studenter på fag bidrar også til at enkelte fagdidaktikerne kan få mange praksisbesøk. Det er begrenset hvor mange praksisbesøk som kan gjennomføres av en person i løpet av en praksisperiode. Det ene er at man må ha nok tid tilgjengelig og at den tiden man selv har tilgjengelig passer for skolene. Erfaringer viser at det har blitt vanskeligere og vanskeligere å få dette til å gå opp. Noe av årsaken ligger i skolen som har mer blokkundervisning. En annen årsak er økt studenttall generelt på lektorprogrammet og PPU.

LU vil ta opp denne utfordringen med fakultetet.

Utfordringer/kommentarer/ting som bør følges opp

Her nevnes de viktigste tingene som er meldt inn fra studenter og programsensor, samt egne erfaringer og vurderinger. Det tas i liten grad med innspill fra studentene som gjelder de enkelte emnene, men slike innspill viderefremmes til de aktuelle instituttene.

Studieløpet

- Studieløpet matematikk/fysikk
IFT la om studieløpet for bachelorprogrammet i fysikk fra H14. Det påvirket også oppbygning av studieløpet matematikk/fysikk i lektorprogrammet. Tidligere tok studentene MAT121, MAT112 og MAT131 i 2. semester, og PHYS111 og MAT212 3. semester. Nå tar studentene MAT112, MAT131 og PHYS111 i 2. semester, MAT212 i 3. semester og MAT121 i 4. semester. V15 ga lektorstudentene tilbakemelding om at dette ikke fungerte så godt. Kunnskaper i MAT121 opplevdes som forutsatt i bl.a. MAT131. LU-MN sendte brev til IFT om dette og foreslo evt. endring i strukturen. IFT meldte at de ville sette inn tiltak, men ikke endre struktur. V16 har enkelte lektorstudenter meldt inn problemer, men omfanget virker litt mindre enn V15.
Det kan se ut til at dette begynner å gå seg til, men i fall det ikke gjør det, er det et problem. Men da studentene på IFTs bachelorprogram i fysikk er i samme situasjon, regner vi med at IFT følger opp evt. videre problemer.
- MNF201. Emnet er obligatorisk for lektorstudentene og skal etter ny modell gå i 6. semester (første gang H17). Emnet undervises for tiden av Institutt for filosofi og førstesemesterstudenter (FOF). Etter et møte med FOF H16 ser det ut til at de er interessert i å fortsette å undervise det. Vi erfarer imidlertid at innhold og opplegg i emnet har fjernet seg fra det som var intensjonen da emnet ble opprettet. Bl.a. var del av intensjonen at emnet skulle gi grunnlag for å undervise i Teknologi og forskningslære i vgs. Noen ideer til justeringer ble diskutert med FOF, men dette må LU følge videre opp.
- En tydelig tilbakemelding fra studentene på lektorprogrammet er at 5+5>10 og at også 10>10.
I pedagogikk og fagdidaktikk er det 5 sp emner. De oppleves som å inneholde mer enn 5 sp hver. Dette bør LU se nærmere på.
Lektorstudentene tar emner på tvers av institutt. Inntrykket er at det oppleves som positivt å ta emner i ulike fag parallelt, men de erfarer også svært tydelig at f.eks. et 10 sp emne i kjemi krever veldig mye mer arbeid enn et 10 sp emne f.eks. i matematikk. Dette er en større sak som evt. må løftes til fakultetsnivå.
- Overgang til institutt. Programsensor hadde i 2014 samtale med en del studenter om overgangen til instituttet der de skal skrive masteroppgaven sin. De fleste er godt fornøyd med hvordan de blir tatt i mot og fulgt opp, men nevner noen utfordringer knyttet akkurat til overgangen: kvier seg litt for å banke på dører, av og til litt følelse av annenrangs hvis 30 sp og/eller fagdidaktikk, litt rot med prosessen rundt masteravtaler. Fagutvalget har foreslått at MN innfører en ordning lik den de har på HF. Der arrangeres det et møte med det enkelte institutt hvert år for de som skal ha masteroppgave på instituttet. Det gjør overgangen enklere. LU vil prøve å få til noe slikt. Når det gjelder prosessen rundt masteravtaler er det allerede gjort noen grep for å forbedre dette.

Praksis

- I lektorprogrammet inngår nå 7 dager praksis i 1., 3. og 5. semester. Resten ligger i 4. studieår. Studentene ytrer ønske om at mer av praksis kommer tidligere i studiet. Det er flere begrunnelser for dette:
 - Mesteparten av praksis ligger i 4. studieår. Det er samtidig med at studentene skal i gang med forberedelser til masterdelen/-oppgaven. Flere synes det er problematisk at to så viktige ting skjer samtidig. Et par foreslår å heller bruke 6. og 7. semester til langpraksis.
 - Mange av studentene ønsker å komme tidligere i gang med selve undervisningspraksis. De opplever ikke at de får nok mulighet til det i kortpraksisperiodene og ønsker å prøve seg mer tidligere.
- I de første årene lå langpraksis i 4. og 7. semester. Ulike varianter som 6. og 7., 5. og 8. ble diskutert i forbindelse med utforming av ny modell. Et argument mot å ha langpraksis i 5. semester eller tidligere, har vært at studentene har for lite ballast med seg ut. Et argument mot å bruke 6. semester, har vært hensyn til mulighet for utveksling. Plassering av langpraksis må også samkjøres med HF og PSYK. En endring av semester for langpraksis vil innebære en stor prosess som involverer tre fakulteter, flere institutter og alle deler av studieløpet. For å sette i gang noe slik er det behov for bedre datagrunnlag. I første omgang vil LU se på om det er måter å få til mer undervisning på i 3. og 5. semesters kortpraksis. Vi vil også se på om det er tiltak som kan gjøre kombinasjonen langpraksis/innledning til masteroppgave enklere å håndtere. Evt. flytting av langpraksis foreslås tidligst tatt opp etter at de to første kullene på ny modell har fullført.
- En del studenter erfarer kollisjoner mellom praksis og undervisning. LU vil følge opp og undersøke nærmere hvor stort omfanget er og hva som evt. kan gjøres.
- Studentene melder at kommunikasjonen mellom UiB og skolen kan bli bedre. F.eks. gjelder det rammer for kortpraksis. Er man litt redd for å «trække i hverandres bed»? LU vil følge opp saken, bl.a. i forbindelse med at realfagspartnerskapet revitaliseres. Nåværende koordinator for realfagspartnerskapet har sagt opp. Det må dermed finnes en ny koordinator og i den forbindelse vil LU se på om man ønsker å gjøre noe med innhold, organisering etc, for å blåse mer liv i samarbeidet.

Masteroppgaven

- I lektorprogrammet inngår en 30 sp masteroppgave. MNs reglement omtaler 30 sp oppgaver, bl.a. at de skal gjøres på et semester og ha en definert utlevering- og innleveringsdato. Nå har LU gjort en del erfaringer med 30 sp oppgaver og ser en del utfordringer knyttet til dette. Selv om ikke arbeidet med oppgaven utgjør mer enn 30 sp kan det være vanskelig og faglig lite hensiktsmessig å avgrense arbeidsperioden kun til et semester. Det kan f.eks. dreie seg om datainnsamling som ikke alltid kan gjennomføres i januar/februar. Det kan f.eks. gjelde biologioppgaver som er avhengig av datainnsamling i sommerhalvåret. Eller en didaktikkoppgave der det f.eks. handler om funksjonsbegrepet. Da må gjerne datainnsamlingen foregå når elevene jobber med dette i skolen. For å bedre på dette vil det være en fordel om reglementet åpner for at 10 sp av masteroppgaven kan tas semesteret før og at man kan ta 10 sp emne sammen med de siste 20 sp av oppgaven i siste semester. LU kommer til å melde inn et forslag til reglementsending til høsten.
- Som tidligere nevnt har lektorstudentene mulighet til å velge en 60 sp masteroppgave i stedet for en 30 sp oppgave. Det opplever studentene som positivt. LU mener det er positivt med denne muligheten, så lenge det oppleves som en mulighet, ikke tvang. De som skal ta disiplin-faglig masteroppgave i fysikk, velger nokså utelukkende 60 sp oppgave og melder at det er få valgmuligheter når det gjelder 30 sp disiplin-faglige masteroppgaver i fysikk. Dette bør følges opp.

- Studentene ønsker at det blir informert bedre om og reklamert bedre for masteroppgaver i fagdidaktikk. Her er et dilemma mtp kapasitet som tidligere nevnt.

Andre innspill/kommentarer

- Studentene etterlyser mer bruk av case i pedagogikk og fagdidaktikk. Det vil kunne være med å bidra til mer «praksis» tidligere i studiet.
- Studentene ser ut til å være svært godt fornøyd med det sosiale miljøet og opplever å ha en klar lektoridentitet. Lærerværelset, fagutvalget, MN-grupper i pedagogikk de første årene og opplegg for første semester på MN trekkes fram som viktige årsaker til at det har blitt slik.
- Studentene opplever at det er gode muligheter for å reise på utveksling i studiet.
- Lektorprogrammet scorer godt på helhetsvurdering hos Studiebarometeret med 4,2 for 2013 og 4,3 for 2014 og 2015. Dette er best i landet! Det ser imidlertid ut at det må være enkelte andre faktorer enn dem som måles i de mer spesifiserte spørsmålene, som er utslagsgivende for den høye helhetsvurderingen. Særlig når det gjelder praksis, undervisning og medvirkning er det punkt man scorer noe lavt på. For praksis er det kommunikasjon mellom skole og UiB, samt teoriens relevans for praksis som scorer noe lavt (3.0 av 5, der 1 er ikke tilfreds og 5 er svært tilfreds). Når det gjelder undervisningen er det undervisers evne til å gjøre undervisningen engasjerende og gjøre vanskelig stoff forståelig som scorer noe lavt (3.3). Når det gjelder medvirkning dreier det seg om mulighet til å påvirke eget studium og hvordan kritikk/synspunkt følges opp (3.3)

Avsluttende kommentar fra LU-leder:

Som helhet er det vores vurdering at lektorprogrammet er inde i en positiv udvikling: både søgertal, gennemførelse og tilbagemeldinger fra de studerende underbygger denne opfattelse, og selv om udfordringerne i øjeblikket er store, kan de jo i bund og grund ses som følge af at programmet har de kvaliteter som efterspørgeres. Med den rette støtte og opfølgning vil lektorprogrammet på MN kunne vokse i omfang og betydning, til glæde ikke bare internt på UiB men også med positive ringvirkninger lokalt, og i videste konsekvens til gavn for det Norske uddannelsessystem og dets brugere.